

februarie 2019

Această fișă tematică nu obligă Curtea și nu este exhaustivă

Protecția surselor jurnalistice

Art. 10 (libertatea de exprimare) din [Convenția europeană a drepturilor omului](#)

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat în repetate rânduri că art. 10 din Convenția europeană a drepturilor omului garantează nu numai fondul și conținutul informațiilor și ideilor, ci și mijloacele de transmitere a acestora. Presei i s-a acordat cel mai larg domeniu de protecție în jurisprudența Curții, inclusiv în ceea ce privește confidențialitatea surselor jurnalistice.

„Protecția surselor jurnalistice este una dintre condițiile fundamentale ale libertății presei. [...] Fără această protecție, sursele ar putea fi descurajate să ajute presa să informeze publicul despre chestiuni de interes public. În consecință, rolul vital de gardian public al presei ar putea fi subminat, iar capacitatea presei de a prezenta informații corecte și demne de încredere ar putea fi afectată negativ. [...] un ordin de divulgare a sursei [...] nu poate fi compatibil cu art. 10 din Convenție, cu excepția cazului în care este justificat de un interes public superior.” ([Goodwin împotriva Regatului Unit](#), hotărârea din 27 martie 1996, pct. 39).

Jurnaliști obligați să își dezvăluie sursele / Presupusa lipsă de protecție a surselor jurnalistice

[Goodwin împotriva Regatului Unit](#)

27 martie 1996

Această cauză se referea la un ordin de divulgare a sursei prin care se cerea unui jurnalist (de la *The Engineer*) să dezvăluie identitatea sursei sale de informații cu privire la planul de afaceri confidențial al unei societăți comerciale.

Nu exista, în opinia Curții Europene a Drepturilor Omului, o relație rezonabilă de proporționalitate între obiectivul legitim urmărit de ordinul de divulgare și mijloacele folosite pentru atingerea acestui obiectiv. Atât ordinul care cerea reclamantului dezvăluirea sursei sale, cât și amenda impusă acestuia pentru nerespectarea ordinului au constituit o **încălcare** a dreptului său la libertatea de exprimare în temeiul **art. 10** din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

[Nordisk Film & TV A/S împotriva Danemarcei](#)

8 decembrie 2005 (decizie privind admisibilitatea)

Această cauză se referea la un ordin de divulgare a materialelor de cercetare obținute de un jurnalist care, făcând un documentar despre pedofilie în Danemarca, lucrase sub acoperire și se implicase într-o asociație pedofilă.

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** ca fiind vădit nefondată. În special, Curtea a constatat că ordinul instanțelor naționale a fost o ingerință proporțională în dreptul jurnalistului la libertatea de exprimare, care se justifica pentru prevenirea infracțiunii, mai

cu seamă cu privire la un caz grav de abuz asupra minorilor.

Voskuil împotriva Țărilor de Jos

22 noiembrie 2007

Reclamantului, care era jurnalist, i s-a refuzat dreptul de a nu divulga sursa pentru două articole pe care le scrisese pentru un ziar cu privire la o investigație penală în domeniul traficului de arme și a fost reținut mai mult de două săptămâni în încercarea de a-l determina să divulge sursa.

Curtea, constatând în special că interesul guvernului olandez de a cunoaște identitatea sursei reclamantului nu era suficient pentru a prima în fața interesului reclamantului de a păstra confidențialitatea, a reținut că a avut loc o **încălcare a art. 10** din Convenție. Prin urmare, Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 5 § 1** (dreptul la libertate și la securitate) din Convenție în cazul reclamantului.

Financial Times Ltd și alții împotriva Regatului Unit

15 decembrie 2009

Această cauză privea plângerea a patru ziare din Regatul Unit și a unei agenții de știri cu privire la faptul că fuseseră obligați să divulge documente către *Interbrew*, o companie belgiană de fabricare a berii, care putea duce la identificarea surselor jurnalistice care dezvăluiseră presei o ofertă de preluare.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 10** din Convenție. Subliniind în special efectul descurajator care apare ori de câte ori jurnaliștii sunt văzuți în identificarea surselor anonime, Curtea a constatat că interesele de eliminare a prejudiciilor prin difuzarea viitoare a informațiilor confidențiale și de obținere a reparațiilor pentru încălcări din trecut ale confidențialității erau, chiar considerate cumulat, insuficiente pentru a avea precădere față de interesul public de protecție a surselor jurnaliștilor.

Sanoma Uitgevers B.V. împotriva Țărilor de Jos

14 septembrie 2010 (Marea Cameră)

Această cauză viza fotografiile destinate să ilustreze un articol despre cursele ilegale de mașini, pe care editura unei reviste olandeze a fost obligată să le predea poliției care investiga o altă infracțiune, în ciuda obiecțiilor puternice ale jurnaliștilor față de faptul de a fi obligați să divulge un material care putea duce la identificarea surselor confidențiale.

Curtea a constatat în special că ingerința în libertatea de exprimare a societății reclamante nu era „prevăzută de lege”, neexistând o procedură cuprinzând garanții juridice adecvate pentru societatea reclamantă încât să permită o apreciere independentă dacă interesul anchetei nu ținea cont de interesul public în protecția surselor jurnalistice. Prin urmare, a fost **încălcat art. 10** din Convenție.

Telegraaf Media Nederland Landelijke Media B.V. și alții împotriva Țărilor de Jos

22 noiembrie 2012

Reclamanții – o societate cu răspundere limitată constituită în conformitate cu legislația din Țările de Jos, editorul cotidianului de masă *De Telegraaf* și doi jurnaliști – s-au plâns de ordinul de a preda documentele prin care se puteau identifica surse jurnalistice și de utilizare a puterilor speciale ale statului.

Curtea a hotărât că au fost **încălcate art. 8** (dreptul la respectarea vieții private) și **art. 10** din Convenție în ceea ce privește cei doi jurnaliști, constatând, în special, că legislația relevantă din Țările de Jos nu a oferit garanții adecvate cu privire la competențele de supraveghere utilizate împotriva lor, în vederea descoperirii surselor lor jurnalistice. Curtea a hotărât în continuare că a fost **încălcat art. 10** cu privire la ordinul de a preda documentele adresate editurii. A reafirmat, în special, importanța protecției surselor jurnalistice pentru libertatea presei într-o societate democratică și potențialul efect descurajator pe care un ordin de divulgare a sursei îl poate avea asupra exercitării acestei libertăți și a constatat că nevoia de a identifica ofițerul (ofițerii) serviciilor secrete care furnizase reclamanților documentele secrete nu justificase ordinul de predare a documentelor.

Becker împotriva Norvegiei

5 octombrie 2017

Această cauză privea o jurnalistă care fusese citată să depună mărturie într-o cauză penală împotriva uneia dintre sursele ei, domnul X, pentru manipularea pieței. Domnul X a

confirmat la poliție că fusese sursa reclamantei pentru articolul scris de aceasta în 2007 despre presupusa situație financiară dificilă a Norwegian Oil Company. Ulterior acesta a fost inculpat pentru că o folosisese pe reclamantă pentru a manipula piața financiară. Reclamanta a refuzat să depună mărturie în toate etapele procedurii inițiate împotriva domnului X și, prin urmare, instanțele au decis ca ea să depună mărturie cu privire la contactele avute cu acesta, constatând că nu se pune problema unei surse care să fie protejată, întrucât acesta se prezentase deja. De asemenea, au considerat că probele reclamantei ar putea ajuta în mod semnificativ instanțele în elucidarea cauzei. Domnul X a fost condamnat, oricum, conform inculpării înainte să fie pronunțată decizia finală privind obligația ei de a aduce dovezi. Reclamanta s-a plâns de decizia prin care i s-a cerut să furnizeze dovezi privind contactele ei cu sursa, pretinzând că acest lucru ar fi dus cel mai probabil și la identificarea altor surse. De asemenea, ea a susținut că, în orice caz, nu a existat nicio necesitate reală de a depune mărturie în cauza împotriva sursei ei.

Curtea a hotărât că nu a existat o încălcare a articolul 10 (libertatea de exprimare) din Convenție. A constatat că evaluările urmăreau să stabilească, înainte de orice, dacă probele reclamantei fuseseră necesare în timpul urmăririi penale și a procedurilor judiciare ulterioare împotriva sursei sale. A subliniat că refuzul acesteia de a divulga sursa (sau sursele) nu împiedicase în niciun moment ancheta sau procedurile împotriva domnului X. Într-adevăr, instanța de prim grad care îl condamnase pe domnul X fusese informată de către procuror că nu exista nicio propunere de extindere (în așteptarea deciziei definitive privind obligația de a prezenta probe), deoarece cazul fusese dezvăluit în mod suficient chiar și fără declarația doamnei Becker. Curtea a avut totodată în vedere că metodele jurnalistice ale reclamantei nu au fost niciodată puse în discuție și că aceasta nu a fost acuzată de nicio activitate ilegală. De asemenea, nu putea fi înlăturat în mod automat dreptul acesteia ca jurnalistă de a păstra confidențialitatea surselor sale din cauza comportamentului sursei sau pentru că identitatea sursei a devenit cunoscută. Prin urmare, Curtea nu era convinsă că împrejurările din speță sau motivele furnizate justificau cerința ca reclamanta să depună mărturie.

Cereri pendinte

Big Brother Watch și alții împotriva Regatului Unit (nr. 58170/13, 58170/13, 62322/14 și 24960/15)

13 septembrie 2018 (Marea Cameră) – cauză trimisă Marii Camere în februarie 2019

Aceste cereri au fost depuse după dezvăluirile făcute de Edward Snowden (fost contractant al Agenției Naționale de Securitate a SUA) cu privire la programele de supraveghere și de partajare a informațiilor dintre SUA și Regatul Unit. Cauza privește plângeri ale jurnaliștilor, ale persoanelor fizice și ale organizațiilor pentru drepturi cu privire la trei regimuri diferite de supraveghere: (1) interceptarea în vrac a comunicațiilor; (2) partajarea informațiilor cu guverne străine și (3) obținerea datelor de comunicații de la furnizorii serviciului de comunicații.

În hotărârea Camerei din 13 septembrie 2018, Curtea a decis, cu cinci voturi la două, că regimul interceptării în vrac a încălcat art. 8 (dreptul la respectarea vieții private) din Convenție întrucât exista o supraveghere insuficientă atât a selectării posesorilor de Internet pentru interceptare, cât și a filtrării, a căutării și a selectării comunicațiilor interceptate pentru examinare, iar garanțiile de reglementare a selectării „datelor de comunicații aferente” pentru examinare erau necorespunzătoare. Ajungând la această concluzie, Camera a constatat că operarea unui regim de interceptare în vrac nu a încălcat, în sine și de la sine, Convenția, dar a remarcat că un astfel de regim trebuia să respecte criteriile prevăzute în jurisprudența sa. Camera a decis, de asemenea, cu șase voturi la unu, că regimul de obținere a datelor de comunicații de la furnizorii serviciului de comunicații a încălcat art. 8 întrucât nu era conform cu legea și că atât regimul interceptării în vrac, cât și regimul de obținere a datelor de comunicații de la furnizorii serviciului de comunicații încălcau art. 10 (libertatea de exprimare) din Convenție, deoarece nu existau garanții suficiente cu privire la materialul jurnalistic confidențial. De asemenea, a constatat că regimul de partajare a informațiilor cu guvernele străine nu încălca nici art. 8 și nici art. 10. În cele din urmă, Camera a respins în unanimitate plângerile formulate de către al

treilea set de reclamanți în temeiul art. 6 (dreptul la un proces echitabil) din Convenție, cu privire la procedura națională de contestare a măsurilor de supraveghere secretă, și în temeiul art. 14 (interzicerea discriminării) din Convenție.

La 4 februarie 2019 Colegiul Marii Camere [a admis](#) cererea reclamanților ca această cauză să fie trimisă Marii Camere.

Association confraternelle de la presse judiciaire împotriva Frantei și 11 alte cereri (nr. 49526/15, 49615/15, 49616/15, 49617/15, 49618/15, 49619/15, 49620/15, 49621/15, 55058/15, 55061/15, 59602/15 and 59621/15)

Cereri comunicate guvernului francez la 26 aprilie 2017

Aceste cereri, care au fost introduse de avocați și de jurnaliști, precum și de persoanele juridice în legătură cu aceste profesii, privesc Legea franceză privind informațiile din 24 iulie 2015.

Curtea a adus cererile la cunoștința guvernului francez și a adresat întrebări părților în temeiul art. 8 (dreptul la respectarea vieții private și a corespondenței), art. 10 (libertatea de exprimare) și art. 13 (dreptul la o cale de atac efectivă) din Convenție.

Cereri similare pendinte: **Follorou împotriva Frantei (nr. 30635/17) și Johannes împotriva Frantei (nr. 30636/17)**

Cerere comunicată guvernului francez la 4 iulie 2017

Curtea a adus cererile la cunoștința guvernului francez și a adresat întrebări părților, în temeiul art. 6 § 1 (dreptul la un proces echitabil), art. 8 (dreptul la respectarea vieții private), art. 10 (libertatea de expresie) și art. 13 (dreptul la un recurs efectiv) din Convenție.

Standard Verlagsgesellschaft mbH împotriva Austriei (nr. 39378/15)

Cerere comunicată guvernului austriac la 5 mai 2017

Această cauză se referă la ordinele judecătorești impuse reclamantului, o companie media, de a dezvălui informații despre identitatea utilizatorilor care au publicat comentarii pe portalul de știri online al acesteia.

Curtea a adus cererea la cunoștința guvernului austriac și a adresat întrebări părților, în temeiul art. 10 (libertatea de expresie) din Convenție.

Percheziții efectuate la domiciliul sau la locul de muncă al jurnaliștilor și/sau confiscarea de materiale jurnalistice

În ambele cauze de mai jos Curtea a hotărât că le revenea autorităților naționale să stabilească faptul că alte măsuri decât perchezițiile efectuate la domiciliul sau la locul de muncă al jurnaliștilor și confiscarea de materiale, precum interogarea funcționarilor corespunzători, nu ar fi fost eficace în prevenirea tulburărilor sau a infracțiunilor.

Roemen și Schmitt împotriva Luxemburgului

25 februarie 2003

Reclamanții din această cauză erau un jurnalist și avocatul său în procedura internă. Cauza privea o descindere și o percheziție neanunțate ale poliției la domiciliul primului reclamant în urma publicării unui articol privind fraudă fiscală comisă de către un ministru din guvern. Anchetatorii înarmați cu mandate de percheziție au efectuat cercetări extinse. Judecătorul de instrucție a dispus, de asemenea, o percheziție la biroul avocatului primului reclamant. Considerând că guvernul nu a arătat că fusese păstrat echilibrul între interesele concurente aflate în joc, și anume protecția surselor, pe de o parte, și prevenirea și pedepsirea infracțiunii, pe de altă parte, Curtea a hotărât că măsurile în cauză erau disproporționate și încălcaseră dreptul primului reclamant la libertatea de exprimare. Prin urmare, a fost **încălcat art. 10** din Convenție în ceea ce privește primul reclamant. În plus, Curtea a constatat că percheziția desfășurată la biroul avocatului primului reclamant avusese urmări asupra drepturilor primului reclamant în temeiul art. 10 din Convenție. Reținând faptul că percheziția de la biroul celui de-al doilea reclamant fusese disproporționată în raport cu scopul urmărit, în special având în vedere rapiditatea cu care fusese desfășurată, Curtea a concluzionat, prin urmare, că a fost **încălcat art. 8** (dreptul la respectarea domiciliului)

din Convenție în ceea ce privește cel de-al doilea reclamant.

Ernst și alții împotriva Belgiei

15 iulie 2003

Reclamanții din această cauză erau patru jurnaliști. Cauza privea perchezițiile la birourile ziarelor belgiene și la domiciliile celor patru jurnaliști de către unitatea pentru infracțiuni grave în cooperare cu procurorii serviciului juridic de stat al Curții de apel din Liège pentru încălcarea confidențialității ca urmare a scurgerilor de informații din cauze penale foarte sensibile.

Curtea a hotărât că a fost **încălcat art. 10** din Convenție. A constatat, în special, că motivele oferite de instanțele naționale nu erau suficiente pentru a justifica percheziții și ridicări de înscrisuri atât de ample. În această cauză Curtea a hotărât, în continuare, că a fost încălcat art. 8 (dreptul la respectarea vieții private), că nu a fost încălcat art. 6 § 1 (dreptul la un proces echitabil), nici art. 14 (interzicerea discriminării) coroborat cu art. 6 § 1 și că nu a fost încălcat nici art. 13 (dreptul la un recurs efectiv) din Convenție.

Tillack împotriva Belgiei

27 noiembrie 2007

Reclamantul, jurnalist la revista germană săptămânală *Stern*, s-a plâns că perchezițiile și ridicarea de înscrisuri de la domiciliul său și de la locul de muncă în urma publicării unor articole privind neregulile din instituțiile europene și care au fost bazate pe informații din documente cu caracter confidențial provenind de la Oficiul European de Luptă Antifraudă.

Curtea a hotărât că a fost **încălcat art. 10** din Convenție. A subliniat, în special, că dreptul unui jurnalist de a nu-și dezvălui sursele nu putea fi considerat mai degrabă ca un privilegiu care să fie acordat sau anulat în funcție de caracterul legal sau ilegal al surselor, ci era parte constitutivă a dreptului la informație. A constatat că motivele oferite de instanțele belgiene pentru a justifica perchezițiile ca fiind insuficiente.

Martin și alții împotriva Franței

12 aprilie 2012

Cauza avea ca obiect o percheziție la redacția ziarului *Midi Libre* dispusă de un judecător de instrucție cu scopul de a stabili în ce circumstanțe și condiții obținuseră jurnaliștii o copie a proiectului de raport confidențial al Biroului regional de audit privind administrarea regiunii Languedoc-Roussillon.

Curtea a hotărât că a fost **încălcat art. 10** din Convenție. În special, guvernul francez nu demonstrase că interesele concurente – și anume protecția surselor jurnalistice și prevenirea și pedepsirea infracțiunii – fuseseră menținute într-un echilibru corespunzător. Motivele oferite de autorități pentru a justifica percheziția puteau fi considerate relevante, dar nu suficiente. În consecință, percheziția a fost disproporționată.

Ressiot și alții împotriva Franței

28 iunie 2012

Această cauză a avut ca obiect anchetele efectuate la sediul ziarelor *L'Equipe* și *Le Point* și la domiciliul unor ziariști acuzați de încălcarea confidențialității unei anchete judiciare. Autoritățile doreau să identifice sursa unor scurgeri de informații din cadrul unei anchete asupra unui posibil caz de dopaj în ciclism.

Curtea a hotărât că a fost **încălcat art. 10** din Convenție. A constatat, în special, că guvernul francez nu a demonstrat că a fost menținut un echilibru just între diversele interese implicate. Măsurile luate nu au fost rezonabil de proporționale cu scopul legitim urmărit, având în vedere interesul unei societăți democratice în asigurarea și menținerea libertății presei.

Saint-Paul Luxembourg S.A. împotriva Luxemburgului

18 aprilie 2013

Această cauză se referea la mandatul de percheziție și de ridicare de înscrisuri emis de un judecător de instrucție împotriva unui ziar după ce acesta publicase un articol care făcea obiectul unei plângeri adresate autorităților judiciare de către o persoană menționată în articol și de către angajatorul său.

Curtea a constatat **încălcarea art. 8** (dreptul la respectarea vieții private), precum și **încălcarea art. 10** din Convenție. A reținut, în special, că mandatul de percheziție și de

ridicare de înscrisuri nu fusese în mod rezonabil proporțional cu scopul urmărit, și anume de a verifica identitatea jurnalistului care scrisese articolul, și că nu fusese suficient de limitat ca domeniu de aplicare ca să prevină posibilele abuzuri ale ofițerilor care investigau, de exemplu sub forma încercărilor de a identifica sursele jurnalistului.

Nagla împotriva Letoniei

16 iulie 2013

Această cauză privea percheziția efectuată de poliție la domiciliul unei bine-cunoscute jurnaliste de televiziune și ridicarea unor dispozitive de stocare a datelor. Domiciliul acesteia a fost percheziționat în urma unei emisiuni difuzate în februarie 2010 care informa publicul cu privire la o scurgere de informații din baza de date a Serviciului pentru venituri al statului.

Curtea a hotărât că a fost **încălcat art. 10** din Convenție. A subliniat, în special, că dreptul unui jurnalist de a nu-și dezvălui sursele nu putea fi considerat un privilegiu care depinde de caracterul legal sau ilegal al surselor, ci mai degrabă ca parte intrinsecă a dreptului la informație care trebuia tratat cu cea mai mare atenție. În speță, organele de anchetă nu au asigurat echilibrul corespunzător între interesul anchetei de a obține dovezi și interesul public de a proteja libertatea de exprimare a jurnalistei.

Stichting Ostade Blade împotriva Țărilor de Jos

27 mai 2014 (decizie privind admisibilitatea)

Această cauză privea percheziția la redacția unei reviste în urma unui comunicat de presă emis de acesta în care anunța că a primit o scrisoare de la o organizație care își asumă răspunderea pentru o serie de atacuri cu bombă la Arnhem. Editorul revistei s-a plâns, în special, că percheziția a reprezentat o încălcare a dreptului de a-și proteja sursele jurnalistice.

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** ca fiind vădit nefondată. A concluzionat că în speță nu se punea problema „protecției sursei”, întrucât informatorul revistei, care căuta publicitate pentru atacurile sub acoperire ale presei, nu era îndreptățit la aceeași protecție care se acorda în mod obișnuit „surselor”. Percheziția, efectuată pentru a cerceta o infracțiune gravă și pentru a preveni atacuri ulterioare, respectase prin urmare cerințele în sensul art. 10 din Convenție, fiind mai cu seamă necesară într-o societate democratică pentru prevenirea infracțiunilor.

Görmüş și alții împotriva Turciei

19 ianuarie 2016

În aprilie 2007, revista săptămânală *Nokta* a publicat un articol pe baza unor documente clasificate ca fiind „confidențiale” de către șeful Statului Major al forțelor armate. Reclamanții – la momentul respectiv, directorul editorial și redactorii-șefi ai revistei săptămânale, ceilalți fiind jurnaliștii de investigație care lucrau pentru publicație – s-au plâns că măsurile luate de autoritățile relevante, în special percheziționarea locului lor de muncă și ridicarea documentelor acestora, avuseseră scopul de a identifica sursele de informare și le încălcase dreptul la libertatea de exprimare, mai cu seamă dreptul de a primi sau de a comunica informații în calitate de jurnaliști.

Curtea a hotărât că a fost **încălcat art. 10** din Convenție. A constatat, în special, că articolul publicat de săptămânalul *Nokta*, pe baza unor documente militare „confidențiale” despre un sistem de clasificare a presei în „favorabilă” sau „nefavorabilă” forțelor armate, putea contribui la dezbaterea publică. Evidențiind importanța libertății de exprimare cu privire la probleme de interes public și nevoia de protecție a surselor jurnalistice, inclusiv atunci când aceste surse erau oficiali ai statului care subliniau practicile nesatisfăcătoare de la locul lor de muncă, Curtea a hotărât că ingerința în dreptul jurnaliștilor la libertatea de exprimare, mai cu seamă în dreptul acestora de a comunica informații, nu a fost proporțională în raport cu scopul legitim urmărit, nu îndeplinea nicio nevoie socială urgentă și, prin urmare, nu fusese necesară într-o societate democratică; ingerința constase în ridicarea, recuperarea și depozitarea de către autorități a tuturor datelor din calculatoarele

revistei, chiar a datelor care nu aveau legătură cu articolul, în vederea identificării avertizorilor din sectorul public. În cele din urmă, Curtea a considerat că măsura urmărea să descurajeze sursele potențiale de a ajuta presa să informeze publicul despre chestiuni de interes general, inclusiv atunci când acestea priveau forțele armate.

Contact presă:

Tel.: +33 (0)3 90 21 42 08